Бары дойдулар пролетарийдара, холбоһуҥ!

САҺА ОЛОХ

Хаһыат 1931 сыл алтынны ыйтан тахсар

ССКП ЧУРАПЧЫТААҺЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААҺЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№90 (5135) | 1978 сыл. От ыйын 29 күнэ | СУБУОТА | Сыаната 2 харчы

КҮӨХ СИРЭМИ БАТТАҺА

Общественнай сүөһү аһылыгын бэлэмнээһиҥнэ оройуонна уонна республиканы хаһыс да сылын субуруччу чемпионнаабыт В. П. Седалищев II салайар келе звенотугар тиийэбит.

Бу отчуттар Куордьун диэн алаастан саҕалаан Дарбаан Алааһынан, Кур Оттооҕунан, Буор Ураһанай отуута хоно сылдьан оттуулар. Кыдамаһыттар Захар Седалищев, Михаил Местников 17-с отторун түстүү сылдьаллар, оттон кыра уолаттар угаайы оту тиэммит оҕустары тиэтэтэн кымньыыларынан далбаатыыллар. Уолаттар тастарыгар мустараччы Проня Литвинцев атын тиэтэтэр, бугулдьуттар Гриша Егоров, Ганя Кузьмин тиритэ-хорута үлэлээн лэкээриигэнэллэр.

Омурдаммарыгар лектор ССКП КК от ыйынаабы (1978 с.) Пленумун матырыйаалларын кэпсиирин ходуһа хоһуттара төгүрүччү олорон кэрахсаан иһиттилэр.

Одохтоох радионан биэриигэ анаан звеновод В. П. Седалищев II уонна кини үлэһиттэрэ: «Быйыл от үүнүүтэ олус мелтох, онон эссе күүскэ үлэлээн, иҥэн-тоҥон оттуохпут. Оройуон отчуттарын күргүөмнээх күрахтаһиилэригэр нэхтээхтүн ыыттабыт»—диэтилэр.

Бу звено косилкаһыттара В. Н. Герасимов уонна Н. Е. Герасимов Хоспохтоохха кеһен тиийэн сарсыарда эрдэттэн юһэ хойукка диэри дьүккүөрдээхтик үлэлиллэр.

«Тоһо оттоммуппут күһүн чуолкай биллиэ. Билигин тута-баччы бачча оту оттуохпут диэн этэр, эрэннэрэр ыарахан: үүнүү молтох. Ол эрээри совхоз тиэрдибит сорудаҕын толоруута бары күүспүтүн, сатабылбытын түмэн, күн аайы эрдэ туран ходуһаҕа хоно сылдьан оттуохпут», — дэһаллэр Субуруускай аатынан совхоз бинр бастыҥ үлэлээх звенотун дьоно.

Н. БАРАШКОВ.

Болтого алаастарыгар

Ходуһаларынан, фермаларынан

Агитбригадалар бу күннэрэ ходуһаларынан, алаастарынан айанныыллар.

«Чурапчы» совхоз Улахан Күөллээҥи Культураны дьиэтин сэбиэдиссэйэ Новгородов Егор Николаевич салайаччылаах 6 киниллэх агитбригада Дьэкылла, Түөйэ чугаһыгаары сирдэргэ үлэлиир отчуттарга сырыттылар. Культура үлэһиттэрэ сүргэни көтөөр ырыалары-уҥкуулары сэргэ, аан дойду бастаһыанныыгар кэрэхсэбиллээх басыһа өнөрдулар.

«СО» корр.

Болугурга, Бахсыга

Карл Маркс аатынан совхоз Болугурдаабы отделениетыгар уопсайа 109 киниллээх 10 звено общественнай сүөһүгэ дорохтоох аһылыгы бэлэмнээһиҥнэ үлэлиир. Билигин түмүгүнэн киниллэр 930 гектар сири оҕустардылар, онтон 870-ча гектарын мустардылар, 198 тонна кэбиһиилэммиллэр.

Совхоз Бахсыгаабы отделениетыгар эмиэ 10 звено оттуур. Барыта 183 киһи үлэлиирэ, 36-та үөрэнээччи. Киниллэр бу күннэргэ 997 гектар сири оҕустардылар, 763 гектар сири мустардылар, 108 тонна оту кэбистилэр.

А. Банна.

Ыраах үрэхтэргэ

Эрилик Эристин аатынан совхоз Чакырдаабы отделениетын бастыҥ рабочаа Н. Е. Ефремов салайар иллитин звенотун үлэһиттэрэ Нуотараҕа 5-с участаакка хотуулар тыаһаабыттара балаччы буолла. Отчуттар графиктаах сорудахтара 250 тонна. Киниллэр биллиҥнитэ 30-ча тонна оттоннулар.

Оттон эмиэ бу отделение Г. М. Гермогенов звеноводтаах отчуттара Чаллэм үрэҕэр эмиэ куһаҕана суохтук үлэлиннхамсыы сылдьаллар.

Быйыл сайын отделение 20 тыһ. тонна оту соҕотуоҥкалыахтаах.

В. ТИТОВ:

Бэртээхэй ситиһии

Сылаҥ отделениетын 11 сүөсүһүттэрэ 487 киһирэйи тутан олороллор. Күөх сайын икки ыйыгар биир төбө 32 кг, ол эбэтэр сууннаҕа 622 гр эбиллэрин ситистилэр. Биир киһирэй орто ыйааһына 78 кг 600 гр тэҥнэстэ. Бастыҥ киһирэй короччу С. И. Сергеева 2 ый түмүгүнэн биир киһирэйэ 48 кг, ол эбэтэр суукка-ҕа ортотунан 832 гр. привесин ылла. Кини биир киһирэйин орто ыйааһына 139 кг тиийдэ. От ыйа киириэхэ эмиэ бастыҥ кэминнээҕэр тахсыылаах үлэ ыйынан буолла. Ол курдук, биир киһирэй суукка-ҕа 1 кг 66 гр. привестаннэ. Туппут киһирэйдэрэ бары үчүгэй турунтаахтар.

Д. Дмитриев.

Совхоз бастыҥнара

«Чурапчы» совхоз Арылаахтаабы отделениетын уруг илгэни дэлэгээччилэрэ бу күннэргэ хайдах үлэлиллэрий?

«Бочуот Знака» ордеҥ кавалера, ССКП чилиэнэ У. Е. Макарова биирдии фуражнай ыныытан 7 ый түмүгүнэн 1313 кг үүтү ылыахтаабын 1403 кг ыаҥ былааныы куоҥарда. М. И. Иванов эмиэ үчүгэй кордоруулэрэ сиистэ. Кини 7 ый түмүгүнэн биирдии фуражнай ыныахтан 1517 кг ыаҥ сорудаҕын ырааҕынан аһарда. Сайыҥгы икки ый устатыгар биир ыныахтан У. Е. Макарова 694 кг, М. И. Иванов 631 кг үүтү ыаннар созхозка бастыҥнар кэккэлэригэр иҥэллэр.

«СО» корр.

Чакырга субуотунньук

(Фоторепортаж)

Соторутааҕыта Чакыр отделениетын пенсионердара, гулуусниалаалтара, дьиэ кайаалаллара, уопуоскалаалтара эбии аҥылыкка өлөмнөөбүнэргэ иккиҥ күн субуотунньуктаастылар. Маннка баалаар 70-ча саастаах эмээхситтэр, обоньоруттан, оскуолаҕа киирэ илик саастаах ороҕоруулар тиийдэ.

— Биһиги дьоммутун хоруу эрэ, итиҥ үлэлиир эмээхситтэрэ, обоньоттору. Кинилэр элбэх эриирдээх сыллары ыҥырдаан кэлбит дьоммор. Итиччэ буолуохтарыгар диэри күөх быйаны хомуйуҥа-мэлдьи кыахтара баарынан кытталлар,—диир ыраахтаан Василий Гаврильевич Титов.

Кырдьык баҕаны, үлэ кэтээхтик, кордоохтук барар миэстэлэ эбит. Сороҕор дуоҕаны быһаллар, сороҕор таһан чөмөхтүүлэр. Ону массыынанан тута тиэйэн илдьэн «Маарыкчаах» фермаҕа кыстыыллар гуустаан иһэллэр.

Бу субуотунньукка барыта 35 киһи кыттыбыт ылла. Киниилэр биирдии тонна дуоҕаны быстылар. Оттон 20 тоннаҕа кыстык миэстэтигэр гуустаннан кэбиһилиннэ.

И. ЛЕБЕДЕВ.

Үөһээ снимокка (хаастан): культура үлэһитэ Пелагея Ивановна Сидорова, продавец Анастасия Константиновна Алексеева, детсад үлэһитэ Мария Дмитриевна Адамова үлэ кэмнэрэ.

Ортоку снимокка: пенсионер Василий Михайлович Аданов дуоҕа чөмөхтүүр.

Аллараа снимокка: дуоҕаны массыынаҕа тиэйии.

Автор Фотота.

Самаан сайын барахсан сырыхас куйааһа үүнүннэн аччан турар. Айыпыаан иһэн көрдөхпө, сир дойду куурбута хаппыта сүрдээх. Кырдьык, быйыл биһиги оройуоммутугар общественнай сүөһү аһылыгын бэлэмнээһиҥнэ ыарахан балаһыанньа үөскээбита өтө кэстор.

Биһиги сирдьиппит, Карл Маркс аатынан совхоз Мугудьайдаабы отделениетын Толой Дириҥнээҕи бригаадатын старшай бригадьыыра, Егор Васильевич Петров, оттоохуун хаамыытын, дьыл кубулҕаттарын түһүнэн иҥэн-тоҥон сэһэргиир. Быйыл бригаадаҕа тиэрдиллибит былааннарын толорор гына эпиэттиир от үүммэтах, онон салгар ааҥнаҥ чугаһаттарбыт диэн баҕалаахтар эбит. Иннибитигэр кинэ күөл эмэс гына түһэр. Күн уота күөх сиэркилэ кууруругар тыаһыанча, нан нөмүс аалыыта сулуо буолан дьиримнии оонньуулар.

— Дьэ, отчуттарбыт, тыгар чугаһаатыбыт Балыгын Эмээхэн диэн алласка тиийиэхпит. Онно биир бастыҥ механизаторбыт Петр Иванович Хоютанов салайар толору механизированнай звенота үлэлиир. Уолаттар барыта даҕаны окко сайын аайы үлэлиир, төһүү дьоннор,— баллиннинэрэ иҥэ Егор Васильевич.

Кыракый, тумустаах турар тыаны быһа түһэн Эмээхиҥэ киирэбит. Аллаас ортотугар турар стогометательэ тиийэбит. Бу тракторга звеноводтара Петр Иванович бэйэтэ үлэлиир эбит. Аптах диэки иккиҥ-үс трактор үлэлии сылдьаллара көстөр. Биллиҥнэ манна звеноҕа 5 киһи үлэлии сылдьар, оттон иккилэр—Семен Егорович Максимов уонна Семен Иванович Нестеров — оҕустарыыта барбыттар.

Волокушаны иилиммит МТЗ трактор ороҥ хаарбатан иилэр. Кабинаҕа иһиттэҕэ күн уота киэ-риччи сиэбит эдэрдээн уола баҕа сылбырҕатыы ыстанан түһэр. Бу— быйыл орто оскуоланы бүтэрбит Алексей Корнилов. Кини кыра эрдэҕиттэн техникаҕа сыһыаннаах буолан, бириигэдэ саҕахтата механизатор идэтин толору баһылаабыт кэбиһэн аҕаан, трактор уруулаах олордубут.

Отчуттар биир-биир кэлэн тулаалыы олорон кэбистилэр.

— Биһиги бу 11-с алдаспытыгар сылдьабыт,—диир эдэр отчут Володя Лаврентьев. — Оҥсовоччуларбыттан а п хаҥалсыбакка иһэбит. Бүгүн бу алааһы бүтэрэн атыыҥа көҕүөхпүт. Кэбиспит ойпутун тутатыма күрүөхэн иһэбит. Биллиҥнэ 200-ка оттоннубут. Техникаларбыт уопсай турунтара үчүгэй, кыра саахалларыы таҥыстаҕына звеноводпут онторор. Быыл от төһө да үүммэтэрин иһин элбэх оту сомсон ылар баҕа сүрдээх. Ол иннитэн от кэлиэх курдук сирдэриттэн кэчэллээхтик, сиринэн-хоруйдан оттуубут.

Кырдьык, маннык кордаахпө, уолаттар бары даҕаны үлэни-хамнаһы тулуйуо суох көрүнэллэр дьон. Киниилэр оу кыһарҕаннаах дьылга саҥаларын түһэрбэккэ-рэ эссе күүрэн-хааран үлэлиилэрэ хайдаах дьыалаах. Егор Васильевич отчуттар звеноводтарыгар Петр Иванович техникаҕа ураты сыстаҕаһын туһунан кэпсиир. Ол курдук, кини тракторы ааҕардас ыаҥыттан иҥэн тутатыма хаппыт чаҕа куһаҕанын ойдэтиннэкэ биллэр эбит. Дьэ, ол иһин звенотугар мэнэ ылдьаннын - кэбиннин тахсыбат буолаҕа.

Иро-хоро саһаргыһан баран, отчуттарга ситиһиилээх үлэни баҕарабыт уонна айаммытын салаҥнабыт. Кэпсибитигэр модун күүстээх трактор көлөлөр үлэҕэ турунарга бэлэмнээн ыыстара суоһуурдаммыттыы толуйа биэрэллиир.

Д. ДЬЯЧКОВСКАЙ,
хаһыат анал корр.

Эдэр эрчиминэн

(репортаж)

ССКП КИИН КОМИТЕТЫГАР, ССРС МИНИСТРДЭРИН СОВЕТЫГАР

ССКП Кийи Комитета уонна ССРС Министрдэрин Совета «Нэйилиэнньэни уонна дойду норуотун хаһаайыстыбатын почта сибээһинэн хаччы. йыны салгыы туһсарыы дьаһаллардын тустарынан» уураахтары ылынныылар.

Уураахха нэниики сылларга дойдуга почта сибээһин үлэтин туһсарарга элбэх дьаһаллар олохчо киллэрилиннилэр, куораттааҕы уонна тимир суол кытыытынааҕы почтамнар тутулуннулар уонна туһсаран оногоһулуннулар, сибээс саҥа отделениелара аһылыннылар, почтаны салгыы уонна автомобиль транспортынан таһыы улаатта диэн ыйыллар. Кийи хаһыаттар текстэрин дойду ордук бөдөҥ куораттарын нэйилиэнньэлэригэр Москваҕа хаһыат тахсар күүгэр бэчээттээн тиэрэдьиллэригэр фототелеграбынан түргэнник биэрэн ыытыллыннэ.

Итинник тэнэ ССКП уонна ССРС Министрдэрин Совета нэйилиэнньэни, норуот хаһаайыстыбатын почта сибээһинэн хаччыйыы иннинэтин туһсарылларга наадыйар, почта сибээһин материальнай-техническэй базата бытаанык сайдар, сорох почтамнарга уонна сибээс үзеллэригэр корреспонденциялары ырытыы ыллынан оногоһуллар диэн бэлиэтээтилэр. Суруктары хаһыаттары, сурунааллары тиэрэрдии олохтоохулубут болдьохторо кэбиллэллэр. Почта үлэһиттэрин, ордук почтальоннар, кэрдэрга нэлэ-бара туруулара элбэх.

ССКП КК уонна ССРС Министрдэрин Совета ССРС Сибээһин министерствотын уонна союзнай республикалар сибээһин министерстволарын почта производственнай-техническэй базатын сайытыы сайыннарарга, сибээс предприятиелэрин суруктэрэ, бандероллара уонна посылкалара дьаарыстыыр механизация уонна автоматизация средстволарынан сэбилиргэ дьаһаллары ылыыларыгар эбээһинэстээтилэр. Куораттарга уонна тыа сирдэригэр бэчээти моторизованнай тиэрэрдиини олохтоохутун тургэтэтэргэ. Почталары контейнерга таһыыны кэҥэтэргэ. Нэйилиэнньэ уонна норуот хаһаайыстыбата почта сибээһин анаарыгар наадыйыыларын ордук толору хаччыйарга, баар нс резервэлэри туһаныы эттүнэн үлэни күүһүрдэргэ.

ССРС Госпланыгар, ССРС Госснабыгар уонна туспаах министерстволарга, ведомстволарга почта сибээһин предприятиелэрин материальнай-техническэй хаччыйыы боппуруостарын быһаараллары-гар сорудахтанна; почтаны автоматическайдык ырытар массыынналар комплекстарын, хаһыаттары дьаарыстааһынга автоматизированнай линиялары оногон баһылыырга, билигин баар почта вагоннарын туһсарарга уонна ССРС Сибээһин министерствотыгар аҕаллаах саҥа почта вагоннарын биэрэргэ.

ССРС министерстволарыгар уонна ведомстволарыгар почтаны элбэх посылкалары атаарар бэйэлэрин предприятиелэрин уонна тэриллэлэрин итиллэри механическайдык ырытан дьаарыстыларга туттуллар сборудованиолардааҕы производственнай дьиэлэринэн хаччыйалларыгар сорудахтанна. Союзнай уонна автономнай республикалар Министрдэрин Советтэригэр, народнай депутаттар кыраайдаах уонна уобаластаах Советтэрин исполкомнарыгар ордук олорор дьиэлэри тутар саҥа оройуоннарга сибээс почтовай отделениелэрин ахсааннарын элбэтэргэ, почта сибээһин коллективтэригэр сөптөох культурнай, олорор усулуобуйалары тэрийиллэригэр, почталоннарга служебнай квартиралары уонна кинилэр оҕолоругар оҕо учреждениелэригэр элбэх миэстэни биэрэллэригэр сорудахтанна. Куораттаһыыны уонна куораттар икки ардыларынааҕы маршруттар рейсовай автобустарынан периодическай бүппэти уонна суруктары таһыыны кэҥэтэргэ. Олорор дьиэлэри быраабыактыырга уонна тутарга дьиэлэр подъездтарыгар абонентскай ыскааптары туруорарга уонна бөҕөт бородуукуйаларын хараҥаларга миэстэлэри (тэрэх нуоммалары) оногорго сибээс предприятиелэрин технологическай кордобуллэрин учуоттаныллыахтаах. Олохтоох промышленность предприятиелэрыгар абонентскай ыскааптары уонна посылка шаадалаах хаалларын оногуруну тэриннэргэ.

Союзнай республикалар Компартиялэрин КК-гар, партия крайкомнарыгар почта сибээһин предприятиелэрыгар массовай-политическай үлэ таһымын үрдэтэргэ, суктэриллибит дьыала ньиҥ кадрдартан бордобуулу күүһүрдэргэ, үлэ дьиэсиилиннэтин бөдөргөтүүгэ, нэйилиэнньэни уонна норуот хаһаайыстыбатын почта сибээһинэн хаччыйыы культуратын үрдэтиигэ элбэх чопчу боппуруоскалаах оноруоллоругар сүбэлээтэ. Олохтоохулубут сорудахтары уонна ылыылыбыт эбээһинэстиэбэлэри ситиһиилээхтик толорор ньиҥ почта сибээһин предприятиелэрин ортолоругар социалистическай куоталаһыыны кэҥэтиннэргэ.

ССКП КК от ыйынааҕы Пленумун уураахтарын — олохчо!

Эбии дьаһаллары бэлиэтээн

П. В. Пудов, И. Д. Егоров састаантаах партия райкомун лекторскай бөлөҕө Эрилик Эрэстин аатынан совхоз Чакырдааҕы отделениетын сайылык фермаларыгар, оттуур звеноларыгар сылдьан ССКП Кийи Комитетын от ыйынааҕы (1978 с.) Пленумун матырыйаалларыгар кэрэхсэбиллээх бэснэдэлэри оногордо. Кинилэр Хара Хомустаах, Мара, Сэмэн Сайылыгын фермаларын үлэһиттэригэр, Хоҥду уонна Таатта үрэхтэригэр Д. К. Алексеев, Н. И. Оконешников салайаччылардаах механизированнай агардаах звеноларга отчуттарыгар кэрэ кэпсээннээх күнү ыалдьыттарынан буоллулар, рабочайдар үлэлэринхамнастарын кытта билсиспиттэр.

Чакырдар бугулунан 845 центнер оту соҕотуоҥкалаатылар, ол иҥиттэн 340 центнерин кэбистилэр. Суоһу аһылыгын сэлэмнэ ыытыы 97 нэбэн үлэлиир. Үлэ уонна сэрэн ветерана И. Н. Никонов 30 моой отчут үлэлэрин хонтуруоллуур, салайар. Сельсовет нолкомун председателэ К. М. Филиппов иккі күн устата 35-тии нэйилээх субуотуулаҕу салайан үлэлэтэр. Кинилэр эбии аһылыкка анаан Моруоп Арыытыттан дуҕаны быыһын Ыыстаах фермаларыгар тастылар. Толоон бөҕүөлэгэр баар үлэ уонна сынньалаҥ лаагырын 25 пионердара былаах быыһаллар. Отделениеҕа от ыйын 24 күнүнэҕи турутунан 50 тонна дуҕа, 8 тонна былах соҕотуоҥкаланна.

Лекторскай бөлөх ССКП КК Пленумун документтэригэр бэснэдэнэн барыта 63 кийин хаптаҥ. Олохтоох отделение, нэйилиэк салайаччылара үлэһиттэр ортолоругар Пленум матырыйаалларын кэҥэтиннэ пропагандалааһынга эмиэ сүрүн болҕомтолорун ууруллар. Итэ үлэни партийнай тэриллэ аналлаах былаан быыһынан ыытар.

Чакырдар тыа хаһаайыстыбатын салгыы өрө көтөҕүүгэ туһаайыллыбыт ССКП КК от ыйынааҕы (1978 с.) Пленумун матырыйаалларынан оро хуурдуллэн, суоһу аһылыгын соҕотуоҥкалаанытыгар үлэ төрөөбүнүн оссо туһсарарга, сүөһүттэн ылыллар бородуукуйаны үрдэтэргэ эбии дьаһаллары бэлиэтэнэллэр.

И. ПЕСТЕРЕВ.

Үлэлиир сирдэринэн

Партия Кийи Комитетын от ыйынааҕы (1978 с.) Пленумун документтарын, тыа хаһаайыстыбатын боппуруостарыгар ССКП Кийи Комитетын уонна ССРС Министрдэрин Советын ылыммыт уураахтарын пропагандалааһынга Карл Маркс аатынан совхоз Мугудайдааҕы отделениетыгар үлэ эмиэ балайда ыытыллар.

Бу күннэргэ хонуутаах отууларга, фермаларга, атын да үлэ коллективтарыгар лекторлар, агитаторлар, политинформаторлар чаастаах ыалдьыттарынан буоллаллар. Соторутаахтыта партия райкомун представителэ П. П. Дьячковскай Мугудай отделениетыгар Бырыы Хаа, Уҥуохтар, Дьэччимэ фермаларыгар, Д. Е. Варламов звеноводтаах кэлэ-илии, С. Т. Сизцев салайаччылаах толоору механизациялаах звеноларга сылдьыталаата. Ала Соболоохо нэйилиэк сулуспалаахтарын уонна Толой Дирингэр райпо үлэһиттэрин иккі күннээх субуотуннуктарын кэдьүүстээхтик туһаныыга кемоҥу оногордо. Кийи итиннэ барытыгар ССКП КК от ыйынааҕы Пленумун матырыйаалларын, бэснэдэлэһин бөрөдьөгинэн, үлэһиттэргэ тиэрэ, мунаарар боппуруостарыгар эпиизэттээтэ.

Мугудайга Пленум матырыйаалларын пропагандалааһын рабочайдар быһаччы үлэлиир сирдэринэн ыытыллар. Бу күннэргэ оттуур звеноларга фермалар коллективтара улахан политическай оро көтөҕүлүү быһыытыгар-майгытыгар үлэлии-хамсыы сылдьаллар.

С. АЛЕКСЕЕВ.

Сельхозтехника холбоһуҥун мастерскойугар эдэр үлэһиттэр элбэттэр. Кинилэртэн биир бастыҥ үлэлээччилэн комсомолец Егор Бараксанов буолар.

Егор Чуранчы орто оскуолатын 1975 сылларгаса бутэрэн баран бэйэтин биригадатынан «Сельхозтехника» холбоһуҥар трактор ремонтуттан слесарынан киирбитэ. Бастаан утаа кини былбаҕа-корбото үгүс этэ. Онуоха опытчаах үлэһиттэр С. И. Захаров уонна А. К. Макаров сүбэлэрэ биэрбиттэрэ.

Билигин бэйэтэ учуутал. Бириигэдэ мастера (бастыылаах слесарь быыһыгынан Егор ыны быйыл Чуранчы орта оскуолатын саҥа бутэрбит эдэр механизатор Андрей Сыроватскайы тэриэтэр. Уолаттар иккиэн бу ыйдаа биир тракторы бутэрэн ыытыы ньымыларын сыдьааллар.

СИМОККА: Егор Бараксанов (уҥатан) биирэ үлэлиир табаарыһыгар Андрей Сыроватскайдаа сүбэлэнэ биэрэр.

П. Оконешников фотота.

ТЫА СИРИН ҮЛЭҺИТТЭРИН

История Улуу Октябрь сэтта уонус сылын сайаҕылыр бэлиэ кэмигэр ССКП КК учаастаах, от ыйынааҕы (1978 с.) Пленума буолан ааста. Пленум ССКП КК Генеральнай секретарын табаарыс Брежнев Л. И. «ССРС тыатын хаһаайыстыбатын салгыы сайыннарыы туһунан» дакылаатын иннитэ уонна дьүүллэстэ. Дакылаакка социалистическай тыа хаһаайыстыбатын производствотын билиҥҥи кэмиэ сайыннарыыга партия ыытыыр политиката уонна үлэтэ диринҥнэк научнайдык ырытылынна, кини салгыы сайдыытыгар сүрүн хайысхалар уонна дьаһаллар быһаарылыннылар.

«Аграрнай боппуруоска Ленин үөрэҕэ, кини кооперативнай былааныы идеялара уонна принциптэрэ, — диэтэ табаарыс Л. И. Брежнев Пленумҥа, — бүгүн партийбыт сэбилэнниитинэн буолбута уонна буолар, ССКП чопчу историческай усулуобуйаларга сөп түбэһиннэрэн халбаҥа суох кийинэн салайтарар уонна салгыы сайыннарар. Ленин үөрэҕэ тыа хаһаайыстыбатын салгыы сайыннарыы былааннарын ылыныыга уонна олохчо киллэриигэ кийикитин да эрдэлээх компаһынан буолуо».

ССКП КК кулун тутаардааҕы (1965 с.) Пленума ленинскэй аграрнай политика сайдыытын саҥа этапын саҕаланыытынан буолбута. Ол кэмтэн бийиги тыабыт хаһаайыстыбата суоҕэннээх кийикки хардыылары оногордо. Кийи материальнай-техническэй базата бөҕөргөөтө, колхозтар, совхозтар энергетическэй кыаталара улаатта, механизациялаһын уонна сири ньүөлсүтүү темпалара тургэтээтэ. Тыа сирин биир үлэһитигэр энергия тиксиитэ 2,5 төгүл үрдээтэ. Тыа хаһаайыстыбатын сайдыытыгар анаан капитальнай үгүүлэр биллэрдик улаатыннылар.

Тыа хаһаайыстыбатын производственнай сайдыыта дэриэбинэ олоҕун социальнай боппуруостарын быһаарыыны кытта быстыспат сибээстээх. Партия тыа сирин үлэһиттэрин уонна промышленность рабочайдарын хамнастарын кэмэйдэрин чуҕаһатыыга кэккэ улахан дьаһаллары олохчо киллэрдэ. 12 сыл устатыгар үлэ төлөбүрэ колхозтаахтарга 2 төгүл, совхоз рабочайдарыгар 1,9 төгүл улаатта. Колхозтаахтар социальнай страхованиеҕа, пенсионнай хаччыйыыҥа туһанар буоллулар.

Ыытыллыбыт үлэлэр улахан суолталарын бэлиэтээн туран, ССКП КК от ыйынааҕы Пленума тыа хаһаайыстыбатын сайдыытын таһыма общество тургэнник үүнэр кордобулуттан эпиизэттээбэтин ыйда. Үлэһиттэр аҥылык бородуукуйаларыгар, тыа хаһаайыстыбатын сырьеттэрэ производство тэрэбиҥнин туһсарыы, эффективнайын үрдэтии эрчимнээх дьаһаллары эрэйэр.

Колхозтар уонна совхозтар бурдук валовой хомуурун 1981—1985 сс. ортотуттан 238—243 мөлүйүөн тоннаҕа тиэрдиэхтэхтэр, оттон 1990 сылга ССРС биир олохтоохтор 1 тонна бурдук тиксиэхтэх; итэ оногон таһаарыы кэлэр пятилетка бүтүүтүгэр 19,5 мөлүйүөн тоннаҕа тиийиэҕэ, үүтү, сымыыты уонна атын да бородуукуйалары оногон таһаарыы биллэрдик улаатыа.

Тыа хаһаайыстыбатын өрө көтөҕүү, Пленумҥа этиллибитин курдук, — норуот бүтүүнүн дьыалата уонна кыһалҕата. Бэлиэтэммит кирбиилэри ылыыга партия иннинэ тиийэ тыа хаһаайыстыбатын материальнай-техническэй ресурсаларын элбэтэри, капитальнай үгүүлэри улаатыннара туруору наадаҕынан аҕаар. Итиннэ сибээстээн промышленность тыа сирин хаччыйар аҥын да салаалара сайдыахтара.

Кэлэр пятилеткэҕэ тыа хаһаайыстыбатын барыа культураларын оноруну комплекснайдык механи-

Учуутал дьоло

★

Съезд делегата кэпсиир

★

Биһиги дойдубут норуотун үөрэҕириитигэр бүтүннүүтүгэр соторуллаҕыта үһүлүччү бөдөҥ сүдьүөллээх событие буолан ааспыта: бэс ыйын 28—30 күннэригэр Ийэ дойду үөбэр сүрүөвэр, Москваҕа, Учууталлар Бүтүн Союзтааҕы III съезтэрэ ыытыллыбыта. Ол улахан форумҥа дойду 4 тыһыынча кэриҥэ чулууттан чулуу педагогтарыныын, Сахабыт сирин делегациятыгар киирсэн, биһиги ороҕуоннаан интернат-оскуола математикаҕа учуутала Екатерина Семеновна Лукина кыттыыны ылан кэлбита. Кини ону дойдутун буоруттар уктэнээт, үүнэр кэхтүөнэн үөрэтиккэ уонна коммунистическай интиҥэ ситиспит кыайыытын иһин СССР Верховнай Советын Президиумун Ыйаарыынан «Бочуот Знака» орденынан наҕараадаламмыытын туһунан долгутуулаах сонуну истибэтэ. Арыйах хонук иһигэр киһи олоҕор биирдэ буолан эһэр чахчы сэдэх уонна үөрүүлээх түгэннэр алгыстыттар кырдьыга.

Самыан сайын уот күөлаҕа таҥнары сатыылаабыт биир ыраас күнүгэр биһиги интернат-оскуола сиҥэ дэриэбинэтин суугунур куох хатыҥ чараҥын саратыгар «саспыт» саҥатык дьүөҕэ сылдьыбыппыт. Хаһаайыттарта наадалаах буолан, дьоннорбут баалларыттан, кырдьыга, улаханнык үөрбүппүт. Дьиэ кэргэн ийэтэ—Екатерина Семеновна — талгаһэтигэр үлэлээн түбүгүрэ сылдьара. Туох сорукпаах кэлбиппитин этэн, сорүүн дьиэҕэ киирэн саһаргэспиппит.

Екатерина Семеновна стезд туһунан улаханнык ороҥ кэтэҕуллан кэпсиир.

Якутскайтан сүүрбэччэ буолан дьоннорун-сэргэлэрин алгыстарын ылан, истиҥник атаарылаан Москваҕа кэппүттэр. Тиийэн оскуоларын бүлбүттарын кэнэ, столица Черемушкинскай ороҕуонун 199 №-дээх орто оскуолатыгар сырытыннарбыттар. Оскуола биологияны диринҥэтэн үөрэтиигэ кэлин кэккэ сылларга биллэр-кестер ситиһиилэммит. Ол туһунан директордара сиһилии кэпсээбит, биллиннэрбит. Оскуолаҕа итини таһынан бэртээхэй тыыннаах мушукка сылдьан астына көрбүттэр.

Съезд аһыллыахтаах күүтүүлээх күнүн сарсыарда аҕыс чаастан делегациялар Кремльгэ хаартыскаҕа туспуттар. Дьэ ол кэннитэн Съезтэр Кремлэвэ дыбарыастарыгар мустубуттар.

Лоп курдук 10 часка ССКП Кини Комитетын Генеральнай секретара, СССР Верховнай Советын Президиумун Председателэ табаарыс Леонид Ильич Брежнев баһылыктаах ССКП КК Политбюротун чилиэттэрэ киирилэрин съезд делегаттара уонна ыалдьыттара сүүйэхтэрэ. Кэлэн турар уһун ытыс тыаһынан көрсүбүттэр. Онтон ССКП Политбюротун чилиэнэ, ССКП КК секретаря М. А. Суслов ССКП Кини Комитета, СССР Верховнай Советын Президиума, СССР Министрдэрин Совета Учууталлар Бүтүн Союзтааҕы съезтэригэр эҥэрдэлэрин аҕаан иһитиннэрбит.

— Ити долгутуулаах түгэн мин ойбор умнуллубаттык хатаммыта. Биһиги хаан-уруу партиябыт, правительствобыт норуот үөрэҕириитигэр аҕалыы кыһамньыларын оссо бирэ чаҕылхай туоһутунан буолбут эҥэрдэ тылларын улахан астынымынан, диринҥэнэннэн истибиппит. Бэйом советскай учууталлар халыҥ армияларыгар киирсэн үүнэр көлүөнэни иитэр-үөрэтэр идэни талбыппынан киэн туттар саҕаа миигин үүйэ туппута, — диир Екатерина Семеновна.

Съезкэ дакылааты биллэрин курдук, СССР Үөрэҕин министрэ М. А. Прокофьев оҥорбута. Дакылааты дьүүлэһиигэ икки күн устата 40-тан тахса киһи тыл эппит. Этиилэр ис хоһоонноро диринҥэриэн, бэйа-бэйалэригэр маарынаспаттарыгын, туох эрэ сонуну, саҥаны киллэрэллэриэн киһи иһиттэр истэх курдуктарын Екатерина Семеновна ордук чорботон бэлиэтиир. Съезкэ итини сэргэ бырааттыы социалистическай дойдулартан сылдьар ыалдьыттартар эҥэрдэлэрин тиэрпиттэр. Киниилэр тыллаттан биһиги улуу Ийэ дойдубут аан дойдуга ылар үүнэн иһэр авторитетын, советскай оскуола сүгүн ситиһиилэрин съезд кыттыылаатара өссө тэҥнэ истэн итэҕэйбиттэр.

Бастакы, иккис күннэргэ Съезтэр Кремлэвэ дыбарыастарыгар ССРС народнай артистара К. С. Станиславскай уонна Вл. И. Немирович-Данченко аттарыгын Москватаабы академическай музыкальнай театр туруорбут А. Адан аатырбыт «Корсар» уонна «Жизель» диэн балеттарын делегаттар кэрэхсэн көрбүттэр.

Үһүс күн сарсыарда учууталлар предметтэриэн тус-туспа секциялаҕа сылдьыбыттар. Екатерина Семеновна «Үөрэтэр-иитэр үлэ процесын туһунан» диэн секцияҕа кыттыбыт. Онно биллиилээх педагогтар, ученайдар тыл эппиттэр. Киниилэр эйбэх кэрэхсэбиллээҕи, наадалаах кэпсээбиттэр. Биһиги кэмҥэ оҕону иитэр үлэҕэ үгүөк улаатар суолтатыгар, үөрэтиигэ кэлим сыһыаны утумнаахтык олохтоох киллэрэр наадатыгар, кабинетнай системаҕа киириини түргэтэтии, идэҕэ туһаайыыны туһунан, о. д. а. үөрэтэр-иитэр үлэ туһаах боппуруостарыгар саҥаалары атастаһыы буолбут. Оны таһынан предметтэриэн кордөрөн үөрэтии кэлим средстволарын киллэриигэ, үөрэх программатын туһунан, техническэй средстволары оҕурдук кэдьүүстэхтик туһанныыга, о. д. а. интэриэһинэй этиилэр оҥоһуллубуттар. Секцияҕа сылдьыбыттар бэйэлэриттэн эйбэх туһалаах билбиттэр.

Итэ күн эбиэт кэннитэн съезд үлэтэ түмүктэммит. Салгыы тыл этиилэр бүппүттэрин кэнэ съезд кыттыылаахтара ССКП Кини Комитетыгар, СССР Верховнай Советын Президиумугар уонна СССР Министрдэрин Советыгар, табаарыс Л. И. Брежневкэ Эҥэрдэ суруту итиэннэ норуот үөрэҕириитин үлэһиттэриэн, төрөппүттэрэ, бүттүүн общественноска ыҥырыыны улахан ороҥ кэтэҕуллүүнэн бэрт саҥаан ылыммыттар.

— Съезд күннэригэр туугу билбиппит-көрбүппүт, байан саҥаалардыын үөрэнээччиларгэ, коллегаларбар, дьоммор-сэргэбэр кэпсиохтээх, тиэрдиэхтээх этим. Ону баара билигин хаба тардан ылан, саалыылаан этэн биэрэрим суох курдук,—диэн-диэн Екатерина Семеновна ыйытыыны ыйытар.

Ол эрээри кини олоҕор улахан сабыдыалы оҥорбут үмнуллубат күннэрин туһунан аны күүһүн оҕолорутар, бэрт идэлээхтэригэр хайаан да кэпсиригэр, билиҥиннэрэригэр биһиги сааҕахтаабаппыт. Съезкэ кыттыыта, үрдүкү правительственнай наҕараада Екатерина Семеновна Лукина үүнэр колуонэни — коммунизм тутаччыларын — иитиигэр саҥа кыайыыларга кынаттыахтара. Кини — чахчы үлэттэн дьолломмут киһи.

С. ПОПОВ.

Сарсын—ССРС Муоратаабы-Байыаннай Флотун Күнэ

ТАМБОВ ЫЧЧАТТАРА СУЛУУСПАЛЫЫЛЛАР

Икки төгүл Кыһыл Знамялаах Балтийскай флот моруйтара бэйэлэрин быраабыннааннарын улахан ороҥ кэтэҕуллүүнэн көрселлэр. Киниилэр чаастар уонна хараабыллар икки ардыларыгар социалистическай куоталаһыыны киэҥник таҥнитиллэр. ЫБСЛКС 60 сылыгар куоталаһыыга ааттаан-суоллаан оҥоһуллубут комсомольскай хараабыллар экипаастара иннинэ күөҥнэ иһэллэр. Киниилэр ортолоругар «Тамбов комсомолеҥа» ракетнай катер личнэй составаа бастаан иһэр. Флотка кэлбит Тамбов ыччаттарын представителлэрэ бойобуой маастарыстыбаларын утумнаахтык чочуйаллар, үөрэх бириэмэтин хас биирдии мүнүүтэтин кодьүүстэхтик туһаналлар, бары сорудахтары туйгун уонна үчүгэй сыаналарга, оттон ракетаҥан ытыыны «туйгунна» эрэ толороргo дьулуһаллар.

Хас биирдии снимокка: артиллерийскай установка комендора матрос Валерий Шаповалов аҥардас туйгун сыанаҕа эрэ ытар. Сулууспалаабыт бинр сылын устата кини II кылаастаах специалиһынан, бойобуой уонна политическай бэлэмнээнин туйгунунан буолла.

Уҥа снимокка: хомоҕо сарсыарда.

О. ПОРОХОВНИКОВ фотота.

(ССТА фотохрониката).

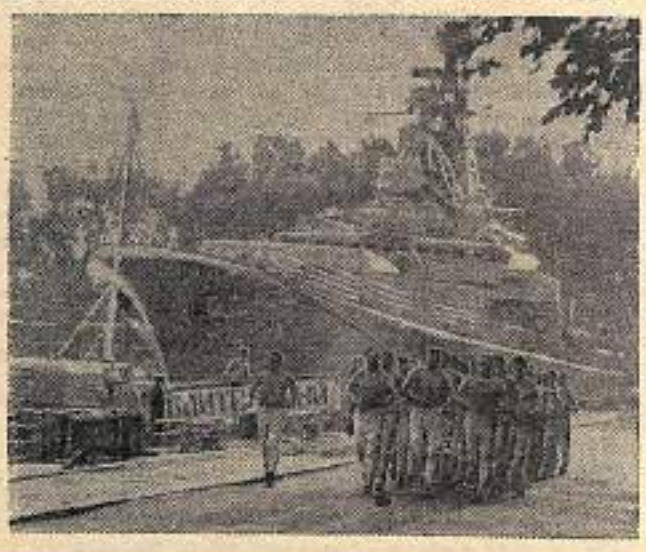

САҤА КИРБИИЛЭРЭ

зациялаабын ситэрии уонна суоҕу иитиитин механизациялаабын таһымын эрэ ерэ кэтэҕүү көрүллэр. Колхозтарга уонна совхозтарга эрэ үрдүк оҥорумтуолаах эйбэх техникалар, минеральнай уоҕурдуулар бэриллиэхтэрэ.

Дойду экономикатын салгыы сайдыыта, норуот олоҕун материальнай таһымма үрдэн иһиитэ суоҕу иитиитин, чуолаан эт оҥоһуутун, күүскэ сайыннарыыны маҥнайгы былаанҥа туруорарыа эрэйэллэр. Суоҕу ахсаанын эйбэтин туран суоҕу уонна кэтэр бары көрүүгэ продуктивныын, фермалар бородууксуйаларын хаачыстыбатын үрдэтиэхтээхпит, суоҕу иитиитигэр интенсивный ньымалары киллэриэхтээхпит, киниин аныгыллыы үрдүк кодьүүстээх, идэтийбит салааҕа кубулутуохтаахпыт.

От ыйынаабы Пленум тыа хаһаайыстыбатын производствотын РСФСР Хара буора суох зонатыгар, ону тэҥэ Сибиргэ уонна Дальнай Востокка сайыннарыы улахан суолталаабын тэнэҕолоон бэлиэтээтэ. Бу ороҕуоннар производительнай күүстэрин, тыа хаһаайыстыбатын киллэрэн туран, калимник сайыннарыы биһиги дойдубут экономикатын салгыы ерэ кэтэҕүүгэ улахан суолталаах.

Пленум улахан болҕомтотун аграрнай комплекска —колхозтар уонна совхозтар экономикаларын бөҕөргөтүүгэ, былаанныаһыны тупсарыыга, производствоны стимуллаһыыҥа, хозрасчету киллэриигэ, бары салаалар икки ардыларынаабы сибээһи тупсарыыга —уурда. Пленумҥа хаһаайыстыбы бары суһуох эйгэлэр, үөһэттэн аллараатыгар диэри кэмчилээһин, хаҥыстаныыг буолуу, бородууксуйа себестоимоһын намтатар иһин охсуһарга модьуйда.

Хаһаайыстыбалар икки ардыларынаабы кооперациялаһын уонна агропромышленнай интеграция базатыгар олоҕурбут производствоны идэтитии уонна киниэһин суолунан иһэр биһиги тыабыт хаһаайыстыбата дойду бородууктаҕа уонна промышленнай сырьеҕа үүнэн иһэр наадыйыытын толору хааччыйара, бэйэтин сайдыытын тэтимин биллэрдик түргэтэтиэ наада.

Партия аграрнай политикатын бинр сурун сорботтунан тыа сиригэр тутуу туһунан боппуруос буолар. ССКП КК кулун тутардаабы (1965 с.) Пленумун кэннитэн тыа сирдэригэр 450 мөлүйүөн квадратнай метр иннэҥэ олорор дьиэлэр, 2 мөлүйүөн киэриҥэ үөрэнэр саастаах оҕолорго анаан тэриллэлэр, 11 мөлүйүөн үөрэнээччиларга уопсай үөрэхтээһин оскуолапара, кулуубтар, культура дыбарыастара тутулуннулар. Партия тыа сирин наһилиэннэтин олоҕуйдьаһарын туругун тэрдуттэн тупсарар суолу кытаанахтык тутуһар.

Ростовтаабы «Гигант» совхоз бурдугу үүнэрээччиларын гектартан 35 центнер бурдугу ылан, Ийэ дойдуга 60 тыс. тонна үрдүк хаачыстыбалаах бурдугу, ох эбэтэр быааннан 21 тыс. эбэрэ туттарарга бачыымнара кэхтээх ойоҕулу ылыан наада.

Кубань сири оҥорооччуларын саҥа кирбиилэрэ — государствоҕа эрдэ былаанныыллыыр 4 мөлүйүөн 350 тыс. тонна бурдугу туттарыы.

Партийнай тэриллэлэр тыа хаһаайыстыбатын салгыы ерэ кэтэҕүүгэ бары туһаныллыбатах резервэлэрин уонна кыахтарын булуугa хас биирдии коллектив тугу оҥоруохтаабын дьэҥкэтик быһаарар аналлаахтар.

ССКП КК от ыйынаабы Пленумун уураахтарын мөлүйүөнүнэн советскай дьон үлэ бойобуой программатын быһыытынан ылыннылар. Бары сирдэргэ тыа хаһаайыстыбатын салгыы ерэ кэтэҕэр, бородууксуйаны оҥоруунуу улаатыннарар, норуот үйэтин үрдэтэр туһугар бүттүүн норуот куоталаһыыта саҕаланнар.

В. ЯХНЕВИЧ.

СЕМЕН АНДРЕЕВИЧ ПОПОВ—ТУМАТ

60-с сыллардаахтан ыла, «Сельхозтехника» рабочайыныан үөлэлии сылдьан, бастакы хоһоонноруун биһиги хаһыаппытыгар бэчээттэппита. Семен Андреевич СГУ ИФФ саха салаатын үөрэнэн бүтэрэн, билигин П. А. Ойуунускай аатынан Литературнай музейга старшай научнай сотрудниктаан үлэлиир. Республика бэчээтигэр критическэй ыстатыйаларынан, повестарынан уонна хоһоонноору суруйуунан ныттар. Кини билигин уоппускатыгар кэлэ сылдьан хаалларбыт сана хоһоонноруттан аҕаарчыларбытын билиһиннэрэбит.

АА ҔА А Ч Ч Ы Б А Р

Үөлэр үөкэ
Үлүһүйэн,
Халыҥ харчыта
Харанҥаран буолбатах,
Баары баҕынан буолан,
Биллэ-көстө сатаан
Баламатыран буолбатах —
Сүрэҕим-ойуом этэрдиэн
Сирдэтиэн дьулуһабын,
Суобаһым туугу диирдиэн
Суруйабын, айабын.

Эрэл күөттээн
Этиэн бөрүөкү
Иллиҥнэр ылбыт күммүттэн
Олоҕум миэнэ саҕалаанныан.
Этэр тылым
Эҕэрдэлэх буоллун,
Айар тылым
Алгыстаах буоллун:
Кэрэни кэрэхсаатын,
Кырдьыгы кэпсээтин.

Ол ыстаал бөрүөм
Саҕар тыыннаах тыллара,
Сүрэҕим ылдьыт туллуктара—
Эн үөрүүгүн.
Үөрүү оноһуннахтарына,
Эн хомолтоҕун
Хомолто оноһуннахтарына,
Эйиэхэ тэтим биэрэн
Эрэйгин чэйчэттэхтэриҥэ,
Эн эрдээх сүрэххин,
Өйгүн-санааҥын
Сайа этэн киирдэхтэриҥэ
Дьоруу кырдьык
Дьоллоохпун дэниэм эта
Кырдьыгыт үрдүк дьүүлүм,
Көрдүүр, ирдиир, аҕаарчым!

ОҔОННЬОР МАС ОЛОРДОР

Чаҕылыйан түҥэм күн да күн!
Чоҕо күөх симириктиир. Салгын соруун.
Күөл баҕыгар, оол ойдом тураҕ
Кыракый дьиэ туннуктуун
анныгар —
Сүрэхтэ көтөбүллэн кырдьаҕас
Сэксэйбит бытыктаах оҥоньор
Тубаҕас дьону көрдөөн
Титирикчээннэри олордор.

— Түннэхтээтиннэр
бараҕсаттарым
Уруурдуу билбэккэ ситэ-тунса —
Колобкун-баламын алла

Кылгастык алдаан ылла.
Көрө сохтум: олохто дьулуурун,
Кэрэ санаатын, тулуурун,
Өйдөөтөр: кинэ мас олордор
Оҕолорун кэрэхсэтиигэр олоан.

x x x

Тэрэйэн,
Тэрбэйэн,
Сандаара
Сэрбэйэн

Алаас сирбэр үүнэллэр,
Араас өйү бэлэхтиллэр
Сардааналар,
Иьургуйуннар,
Тэҥэра кайыта
Сибэккилэр.
Сибэккилэр...
Ситэ көрөллөр!

Сүүтүк саҕа
Сүрэхтэрим аҕыстан
Күндүл
Нууччэ тойуйаллар,
Хатан сайаҕа утахтарым
Сыҥнылларга ыҥаллар...
Санаабар, сибэккилэр
Сүрдээх үлаханнык
ыллыыллар!

Кыниэрэ суох мин
Күндү Иҥэ сирим
Уоруннньэк ойун-дьүүлүн
Үөтэн өйдүө суох этим.
Сибэккилэр...
Сибэккилэр...
Сибэккилэр
Ситэ көрөллөр.

АРАҤАС ТӨБӨЛӨӨХ АЛТАН ОТ СИБӘККИ ТУҺУНАН

Араҥас төбөлөөх
Алтан от сибэккин барахсан
Алааһым далбар саҕатыгар
Арамыйа сирдээн
Айхал тута тоҕуйар.
Оту баара
Оҥоуолаан,
Одуу быһаан,
Арахсыы балаҥата диэн,
Араара тутан,
Тоҕо эрэ үгүстэр
Тумулук туттар үгэстэхтэр,
Дьоннор сүрдээхтэр даҕаны!
Дьэ, ойуу, онтук да диэн
Дьиҥэр,
Арахсыһыыта суох
Күндүтүк санаһыы,
Көрсүһүү да суох буолуо эта,

x x x

Саная,
Эн күн бөҕэһээгитэ дьыл
Туутун сүгэн киирэр
«Турааҥнаах» күөлүгэр
Эйэҕэ оҥоньоору
Сайыһан ытыырыг,
Сайылык оҕолоруҥуун
Сайбэрийэ сылдьан
«Саадьаҕайтыы» сайдыырыг.
Ол ыара чаҕаан бөйөг

Оруһуйа ухаатан,
Хайы-үйэ
Кэскил тэриниэ,
Кийинит дэтэн
Сүктэн эрэргин
Сүргэм мөтөҥүлэ ыһыттым,
Оттон сарсын?..
Сарсын дуо,
Эгил-тэгил,
Эмдэй-сомдэй
Оҕо батыһыннарамыгаах
Күнду Күбэй Иҥэмин
Көрсө түһүөҕүм—ол эн буолуоҥ.
Сыл—хонук.

Тыалым тахсыбат
Тоҥы-баачы
Арахсыы балаҥата диэн
Араҥас-алтан оту
Аанньа ахтыбат буолуохпун,
Аҥылаа бу баай, кэрэ
Оҥүн дьүҥүннэҥнэр
Сүгүрүйэр
Сүдү ыытыстабыдыыннан
Аатталаан эта мин
Арыыйда атыннык
Ахтылҕан балаҥата диэн
Астыстык
Алааһым далбар саҕатыгар
Айхал тутан көрсүһэр
Араҥас төбөлөөх
Алтан от сибэккибин,
Бөар суох эмаанныаах
Барахсаммын.

МАХТАЛБЫТЫН ТИЭРДЭБИТ

Соторуталаҕыта мин бөрт ор кылахтаһан мусиут 500 солкуобай харчыбын сүтэрэн кэбиспитим. Хайдах буолуохпун билбэтэбин. Ол сүтүкпүн кулуун остуораһа үтүө саанаалаах, көмө суобастаах Елена Дмитриевна Дьячковская буолан, сельсовет исполкомун председателигэр туттарбытын ыллым.

Эйиги хаһыаккыт иҥэтэ Елена Дмитриевнаҕа махталбын тиэрдэбин. Эдэр ыччаттары ара киһи үтүө холобурун батыһалларыгар ыытырабын.

П. Н. Адамов.

x x x

Аҥыйах хонуктаҕыта Сергеевтэр үөтэх сиэннэрэ Дима далҕаҕа оонньуу сылдьан уугка түспүтэ. Күн сырдыга сап саҕаттан ыгнибитэ. Бу алдьархайы 13 саастаах Гриша Максимов көрбүтэ, тута быыылаан тахсыбыт сиригэр сүүрбүтэ, оҥону өрөһүйбүтэ. Ол иһин Маира эмээхсин сиэнин олуччуттан быыһаабыт Гришаҕа улаханнык махтанар, үтүө-иэдэс баҕарыыларын тиэрдэр.

А ММ

Е. Конурова.

Саҥа фильмнэр
АТЫРДЬАХ ЫЙЫН ЭКРАНА

«Мосфильм» киностудия үүнэр ыйга жестор саҥа кэтит экраннаах, өгнөөх **«Победитель»** диэн мүччүргэннэх фильмэ гражданскай сэрии событиелларын сырдатар. Кини героя—үрүҥ гвардеецтар тыылларыгар партизанскай этэрээти тэрийбит кыызыл комиссар. Артистар Александр Збруев, Георгий Тараторкин, Владимир Коренев, Алексей Локтев, Валентина Карева үөнүллүбүттэр.

Бу студия өгнөөх **«Сказ про то, как царь Петр арапа женил»** диэн олус динамичнай сюжеттаах, элбэх музыкалаах, үгүкүүлэх көрдөөх баай өгнөөх кинолентата Ибрагим Ганнибал —Улуу Петр абарыы (кулутун) остуоруйатын кэпсиир. Биһиги манна кини олоҕун сорох умнуллубат түгэннэрин—государь Петр I-дии доҕордоһуутун уонна Ртищев боярин кыыһа Наташалыын таптаһыытын кытта билсиһиэхпит.

20-с сылларга Голоднай истиэби туһаҕа таһаарбыт бастакы кырыс сиэр баһылааччыларга А. Довженко аатынан студия кэтит экраннаах **«Это было в Межгорье»** диэн фильмэ анаммыт. Иван Ле «Роман Межгорье» диэн киэҥник биллибит романынан туруоруллубут бу болотуннаах ер күүтүллүбүт уунан угуттаан, үйэлэр тухары иччитэх сыппыт сирдэри чалгитэр бинр баҕа санаанан салайтарбыт араас омук, араас идеалаах, саастаах дьон хорсун быһыылара уустук-ураннык көрдөрүллэр.

Грузия кинематографистара бэйэлэрин талааннарын сөбүлээн музыкальнай кинокомедия жанрыгар анаан эрдэллэр. Кэлэр ыйга режиссер Л. Гогоберидзе кэтит экраннаах, өгнөөх **«Переполох»** диэн саҥа үлэтин көрүөхпүт.

Тас дойдулар киноолэриттэн МНР Г. Лоройдамба «Прозрачный Тамир» диэн романынан киноэпопея үһүс чаһа—кэтит экраннаах **«Рассвет над Тамиром»** диэн революция иннилээҕи Монголия событиелларын кэпсиир фильмэ баар.

Отут саастаах дьахтар—Марина олоҕун огдолутар туох да биллибэккэ дылыта: олоҕордьаһаҕар кыһалҕа суох, кэргэнин уонна уолун таптыыр. Ол эрэгэ киниэхэ эмиэ маннык айымны үөрүүтэ суох олох иһини хам баттыыр сокуоҥ маарынныыр диэн дьиксинин киирэр. Онон кини бэйэтин дьылҕатын уларытарга сорунар... Бу туһунан польскай өгнөөх **«Квартальный отчет»** диэн хартыына сэһэргинр.

«Весеннее равноденствие» диэн кинолента эдэр дьон общество уонна бэйэлэрин иннилэригэр моральнай эпиэтиннэстэрин туһунан боппуруоһу туруорар. Манна Чехословакия Магда Вашаирова, Зузана Коцуринова, Юрай Кукура, Эмиль Хорвать уонна да атын талаанныах эдэр актердарын көрүөхпүт.

Аргентина өгнөөх **«Я верю»** диэн чиэһинэйиннэн, үлэһитиннэн уонна ханнык да түгэннэ саныатын күүһүн түһэрбэккэ биллиилээх ырыаһыт буолбут кэрэ куоластаах сэмэй баһынай уолун туһунан музыкальнай фильмигэр сүрүн оруолу Пелито Ортега толорор.

Шведскай режиссер С. Бьеркман **«Белая стена»** диэн лиэнтэтин айар саҥа хас да сыл арахсыбата диир. Тоҕо диэтэргин, кинини моральнай-этическай проблемалар, ол иһигэр, быстахтык ыллахха, хартыынаҕа ингэн-тогон, мыҥыр-дык арыллар буржуазнай обществоҕа кэргэннилэр арахсыыларын проблемата долгуталлар. Фильмиэ сүрүн оруолга оньообут Швеция биллиилээх антрисата Харриет Андерсон IX Москватаабы Норуоттар икки ардыларыларын кинофестиваль жюритин дьахтар оруолун бастыҥык толоруу иһин бириинэ ылбыта.

Испанскай өгнөөх **«Новые испанцы»** диэн фильм—биллиги буржуазнай обществоҕа сатира.

Маны тэҥэ хаттаан «Ленфильм» киностудия кэтит экраннаах, өгнөөх **«Последние дни Помпеи»**, «Мосфильм» студия өгнөөх **«Операция «Ы» и другие приключения Шурика»**, М. Горькай аатынан студия икки сериялаах кэтит экраннаах, өгнөөх **«Пропавшая экспедиция»** уонна ол салгыта **«Золотая речка»**, кэтит экраннаах **«Как стать мужчиной»**, «Беларусфильм» студия **«Тысяча окон»** итиэннэ болгарскай өгнөөх **«Любовь»**, венгерскай **«Только о ни телефонный звонок»**, **«Шарика, дорогая»**, французскай өгнөөх **«Хлеб и шоколад»**, икки сериялаах **«Жить, чтобы жить»**, американскай кэтит экраннаах, өгнөөх **«Когда умирают легенды»** диэн фильмнэр көрдөрүллэллэр.

С. ДАНИЛОВ.

СНИМОККА: «Победитель» диэн фильмтэн кадр.

Редактор э. т. С. А. ПОПОВ.

Быйыл олус курдаан сайын буоллаа. Халлаантан таммах да уу түспэтэ. Өтөрүнэн ардыыра биллибэт. Онон ойуурга, хонуугу үлэлээччилэр, сыныаналаччылар устунан туһаныыга улахан сэрэхтээх буоларгыыт умнуллар. Ордун оҕолор тыаҕа-ыырга сылдьан уотунан туттуулларын кытаанахтык боппуруоллаан!

Лесхоз администрацията.

Ураанныыктаах, күрүҥ, уга холугар дьаҕыллаах, ыылгас кутуруктаах, дьэҥкир муостаах ыныаҕы көрбүттэр, булбуттар Чыаппараҕа Беляев Николай Константиновичка биллэриҥ.

Таптыыр кэргэним, аҕабыт аймахпыт

СИВЦЕВ
Иван Осипович

олбүтүн, диригиник хуруту-йан туран, бары доҕотторугар, табаарыстарыгар биллэрэбит.

Кэргэнэ, оҕолоро, аймахтара.

БИҺИГИ АДЫРЫСПЫТ: почтовай индекс 678700. Чурапчы с., Карл Маркс уул., 12, ТЕЛЕФОННАРБЫТ: редактор 21-395, отделлар—21-495, уопсай — 21-505.

«Саҥа олох» («Новая жизнь») — орган Чурапчинского райкома КПСС и районного Совета народных депутатов Якутской АССР.

Индекс 60849. Газета выходит по вторникам, четвергам и субботам на якутском языке. Объем 1 усл. печ. лист. № ЗАКАЗА 90

ЧУРАПЧИНСКАЯ РАЙОННАЯ ТИПОГРАФИЯ. с Чурапча, ул. К. Маркса, 12. Тираж 2913.